

Silne więzi na złe czasy?

Jak lokalne warunki gospodarcze wpływają na pozyskiwanie zatrudnienia

„Ludzie w sieciach”: wstępne wyniki, teoria, metodologia 31.03-01.04.2017

dr Mikołaj Pawlak

Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji

Uniwersytet Warszawski

dr Michał Kotnarowski

Instytut Studiów Politycznych

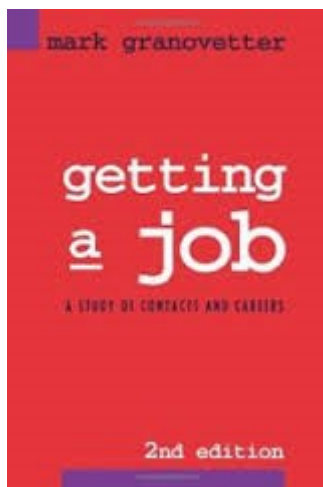
Polska Akademia Nauk

Struktura prezentacji

- Siła słabych powiązań (SWT)
- Wyjaśnienia różnic między rynkami pracy
- Hipotezy
- Zróżnicowanie warunków gospodarczych na lokalnych rynkach pracy w Polsce
- Sieci społeczne i rynek pracy w Polsce
- Opis badania
- Wyjątkowość próby
- Wielopoziomowa struktura analizy
- Specyfikacja modelu
- Ogólny opis danych
- Rezultaty
- Wnioski

Siła słabych powiązań (SWT)

Lato 1969: sondaż wśród 282 mężczyzn pracujących na stanowiskach menadżerskich lub wymagających wysokich kwalifikacji przeprowadzony w Newton (przedmieście Bostonu), którzy uzyskali aktualne zatrudnienie w ciągu ostatnich 5 lat.

“siła powiązania to (prawdopodobnie liniowe) połączenie czasu, emocjonalnego napięcia, intymności (wzajemne zwierzanie się) i wzajemnych przysług charakteryzujących powiązanie” (Granovetter 1973: 1361).

Siła powiązań operacjonalizowana częstością kontaktów.

W literaturze sieci traktowane zwykle jako zmienna niezależna.

Sposoby pozyskania zatrudnienia	
Kanały formalne	18,8%
Kontakty osobiste	55,7%
Bezpośrednio	18,8%
Inne	6,7%
N	282

Siła powiązania	
Silne	16,7%
Słabe	83,3%

Wyjaśnienia różnic między rynkami pracy

- Kontekst kulturowy:
 - Silne powiązania w Meksyku (Rogers, Kincaid 1981);
 - Inne rozumienie pojęcia „przyjaźń” w Japonii (Wanatabe 1987);
 - Sieci *guanxi* w Chinach (Bian 1997),
 - Społeczności imigranckie (Waldinger 1996).
- Kontekst instytucjonalny:
 - Nisko regulowane vs skoordynowane rynki pracy (de Graaf, Flap 1988; Franzen, Hangartner 2006; McDonald et al. 2012; Wegener 1991);
 - Instytucje przydziału / skierowania do pracy w krajach komunistycznych (Bian 1997; Völker, Flap 1999, 2001);
 - Znaczenie formalnej rekrutacji dla poszczególnych rynków pracy (Pellizzari 2010);
 - Rola poziomu wykształcenia w pozyskiwaniu zatrudnienia (Chua 2011).
- Kontekst strukturalny:
 - Kompozycja większych sieci umożliwiających dostęp do zasobów społecznych / kapitału społecznego (Lin, Ensel, Vaughn 1981; Bridges, Villemez 1986; Marsden, Hurlbert 1988; Wegener 1991; Montgomery 1992);
 - Kontekst społeczności lokalnej: zakorzenienie (Hanson, Pratt 1991; Granovetter 1995) lub wielkość miejsca zamieszkania (Gerber, Mayorova 2010);
 - Wielkość sieci (Letki, Mieręga 2015).

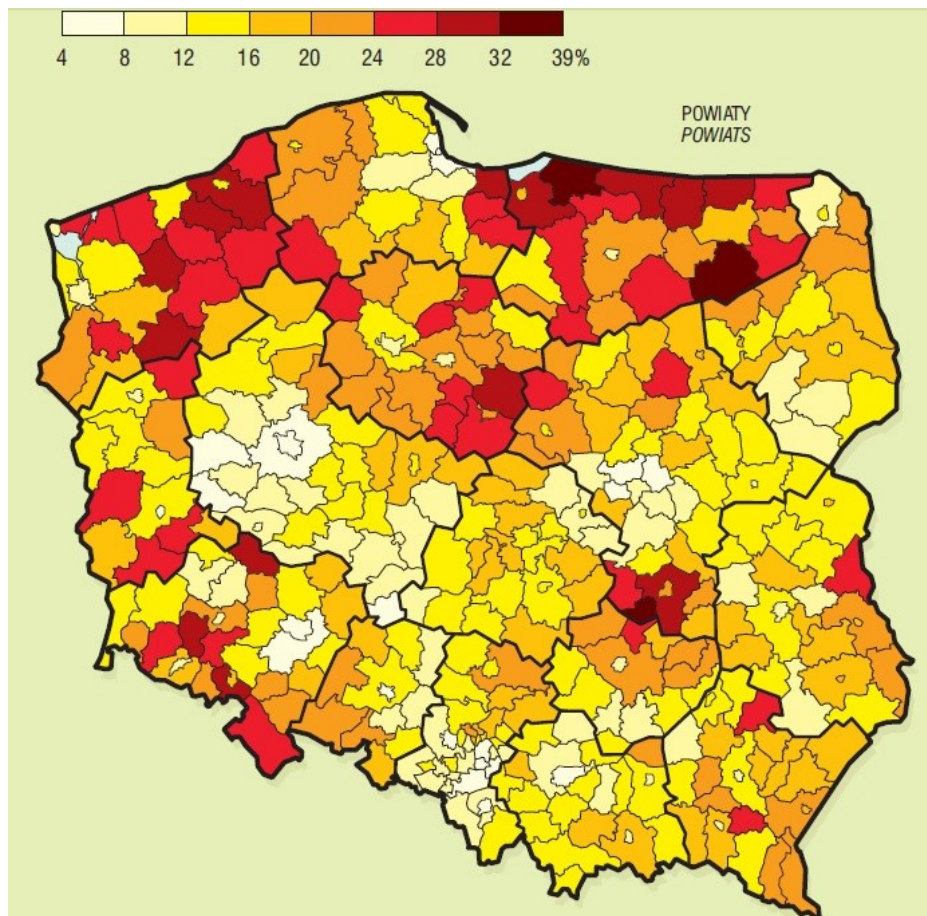
Wyjaśnienia różnic między rynkami pracy: Kontekst gospodarczy

- Zgodnie z modelem Boormana, wzrost prawdopodobieństwa utraty pracy powoduje, że pracownicy będą częściej pielęgnować silne powiązania (1975).
- Etnograficzne badania ubóstwa, bezrobocia i społeczności doświadczających recesji wskazują, że częściej polega się w nich na silnych powiązaniach (Grieco 1987; Stack 1974).
- Gdy dostępnych jest mało możliwości zatrudnienia, obniża się akceptowalna płaca i poszukujący pracy szybciej akceptują oferty, więc też łatwiej akceptują oferty przekazywane przez kontakty osobiste (Montgomery 1992).
- Poszukiwanie pracowników z wykorzystaniem kontaktów osobistych jest tańsze dla pracodawców, więc jest częściej wykorzystywane przy wysokiej podaży siły roboczej (Granovetter 1995: 158; Marsden, Gorman 2001: 482).
- Stopa ubóstwa sąsiedztwa jest skorelowana z częstością pozyskiwania pracy kanałami nieformalnymi (Elliott 1999; Reingold 1999).
- Silne powiązania są częściej wykorzystywane w branżach doświadczających spadków niż w branżach doświadczających wzrostów (Brown, Konrad 2001).

Hipotezy

- Hipoteza 1: *Pracownicy w celu pozyskania zatrudnienia częściej korzystają z kontaktów osobistych na lokalnych rynkach pracy o gorszych warunkach gospodarczych.*
- Hipoteza 2: *Wśród pracowników korzystających z kontaktów osobistych w celu pozyskania zatrudnienia proporcja korzystających z silnych powiązań (względem korzystających ze słabych powiązań) jest większa na lokalnych rynkach pracy o gorszych warunkach gospodarczych.*

Zróżnicowanie warunków gospodarczych na lokalnych rynkach pracy w Polsce

Stopa rejestrowanego bezrobocia według powiatów – stan na 31.12.2013
(Rocznik statystyczny regionów Polski 2014, GUS).

- Stopa bezrobocia
 - Min: 3,2%; Max: 34,7%; Polska: 9,0%
- Dochód gminy (PLN)
 - Min: 2.229; Max: 48.680; Średnia: 3.424
- Średni dochód zatrudnionych (PLN)
 - Min: 2.456; Max: 6.641; Polska: 4.004
- Stopa zatrudnienia w rolnictwie
 - Min: 0,4%; Max: 79,6%; Polska: 11,5%
- Stopa zatrudnienia w usługach
 - Min: 15,3%; Max: 86,7%; Polska: 58,0%

Dane o warunkach gospodarczych w Polsce w latach 2013/2104 (GUS).

Sieci społeczne i rynek pracy w Polsce

- Wzory pozyskiwania zatrudnienia w Polsce są podobne jak w innych krajach. Brak wyraźnego wpływu sposobu pozyskiwania zatrudnienia na dochód. Potwierdzają to wyniki International Social Survey (Śloczyński 2013) oraz Bilansu Kapitału Ludzkiego (Jeran 2014).
- Kapitał społeczny wpływa na osiąganie wyższego dochodu. Potwierdzają to wyniki POLPANu (Ślomozyński, Tomescu-Dubrow 2005) i Diagnozy Społecznej (Fałkowski, Łopaciuk-Gontarczyk 2010; Growiec, Growiec 2010).
- Sieci społeczne są kluczowym źródłem pozyskiwania pracowników dla właścicieli małych przedsiębiorstw (Ślawecki 2011).
- Zasoby osobiste zakorzenione w sieciach społecznych wpływają pozytywnie na postrzeganie własnych szans na warszawskim rynku pracy (Batorski, Bojanowski, Filipek 2015).
- Do pozyskania kolejnego zatrudnienia najczęściej są wykorzystywane powiązania nawiązane w kontekście pracy; Bezrobotni częściej wykorzystują indywidualne (nie-sieciowe) sposoby pozyskiwania zatrudnienia (Pawlak, Kotnarowski 2016).

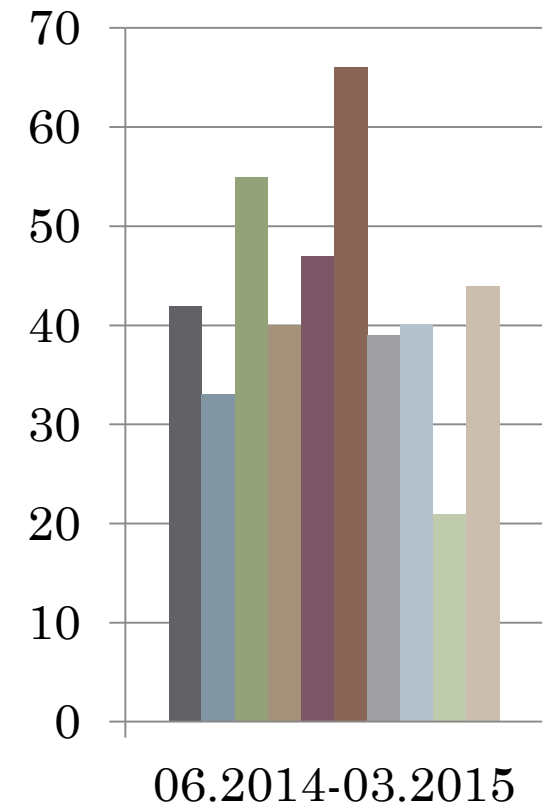
Badanie

Narzędzie badawcze: Adaptacja kwestionariusza z badań Granovettera *Getting a job*.

Próba: Podpróba respondentów, którzy pozyskali zatrudnienie do roku przed wywiadem, odfiltrowywana podczas w kolejnych 10 falach omnibusa CBOS.

Realizacja badań: Czerwiec 2014 - Marzec 2015, Polska.

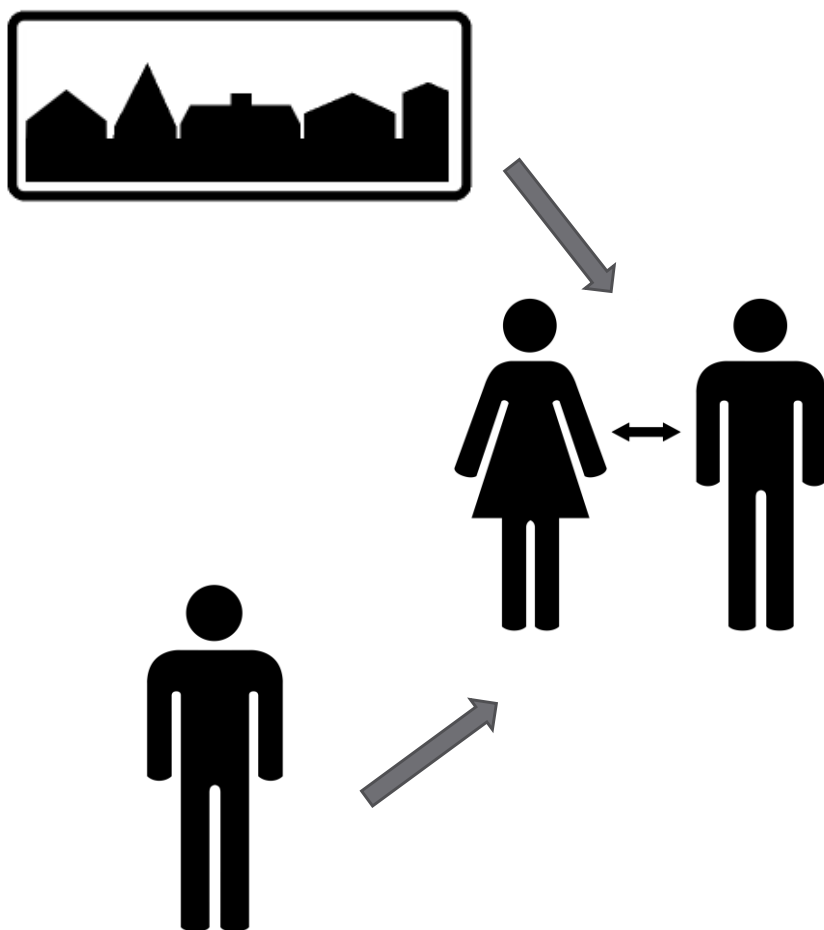
Zbiór danych: Baza 428 obserwacji. Dane kwestionariuszowe uzupełnione o pochodzące z GUS dane dotyczące warunków gospodarczych w miejscu zamieszkania respondenta.

Wyjątkowość próby

- Próby ogólnokrajowe: Chiny (Zhao 2013); Polska (Growiec, Growiec 2010; Jeran 2014); Rosja (Gerber, Mayorova 2010); Singapur (Chua 2011).
- Próby międzynarodowe: *International Social Survey Programme* in 2001 (Franzen, Hangartner 2006; Growiec, Growiec 2015; Letki, Mieręta 2015); *European Community Household Panel* (Pellizzari 2010).
- Próby w jednym mieście / obszarze metropolitalnym: Albany, Schenectady i Troy (Lin, Ensel, Vaughn 1981); Chicago (Bridges, Villemez 1986; Mouw 2003; Reingold 1999); Detroit (Marsden, Hurlbert 1988; Mouw 2003); Tianjin (Bian 1997); Worcester (Hanson, Pratt 1991).
- Próby z kilku miast: Atlanta, Detroit, Boston i Los Angeles (Elliott 1999; 2000; Elliott, Sims 2001; Mouw 2003; Smith 2000); Drezno i Lipsk (Völker, Flap 1999; 2001); Chiny (Bian, Huang 2009).
- Niedawno zatrudnieni w jednym mieście: Newton (Granovetter 1973, 1995); Samara (Yakubovich 2005).
- Jedna kohorta wiekowa: *National Longitudinal Survey of Youth* (Holzer 1987; Loury 2006; McDonald et al. 2012; McDonald 2015; Mouw 2003); absolwenci jednego rocznika koledżu (Marmaros, Sacerdote 2002).
- Jedna kategoria zawodowa: naukowcy (Murray, Rankin, Magill 1981); menadżerowie (Flap, Boxman 1999).
- Bezrobotni (Brown, Konrad 2001; Korpi 2001).

Wielopoziomowa struktura analizy

Zmienne niezależne na poziomie lokalnym: **stopa bezrobocia** (porównywalne wyniki również dla dochodu gminy, średniego dochodu).

Zmienne zależna na poziomie relacji (powiązań): sposób pozyskania zatrudnienia, siła powiązania.

Zmienne kontrolne na poziomie indywidualnym: status na rynku pracy, wiek, dochód, poszukiwanie zatrudnienia, status zawodowy, wykształcenie.

Specyfikacja modelu

Sposób pozyskania

zatrudnienia = stopa bezrobocia na lokalnym rynku pracy +

status przed aktualnym zatrudnieniem +

aktywne poszukiwanie zatrudnienia +

dochód +

wiek +

wykształcenie

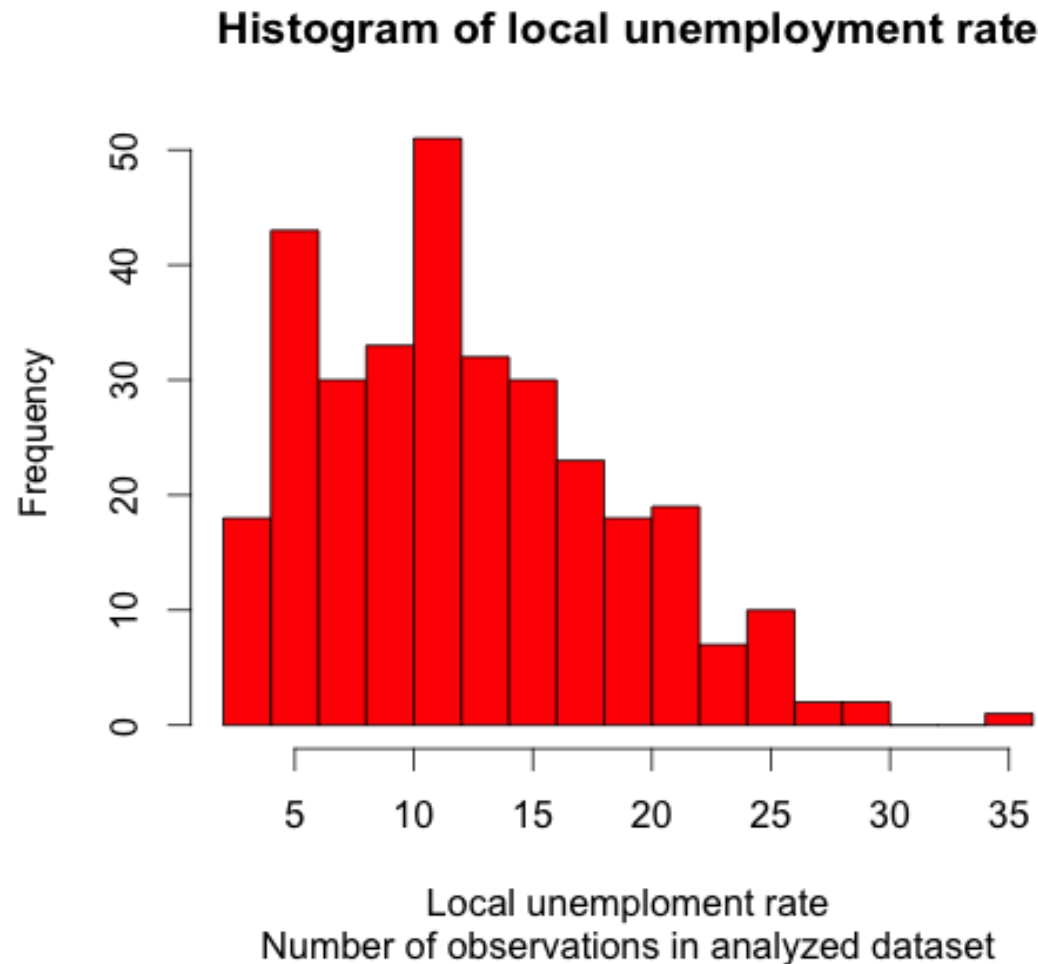
Technika analizy: wielonomialna regresja logistyczna

Pozyskiwanie zatrudnienia w Polsce

Sposób pozyskania	Newton 1969	ISSP 2002	Polska 2014/15
Kanały formalne	18.8%	15%	29.9%
Kontakty osobiste	55.7%	53%	49.1%
Bezpośrednio	18.8%	21%	11.9%
Inne	6.7%	10%	13.2%
N	282	406	428

Sila powiazania	Newton 1969 Kontakty	ISSP 2002 Bliskość + rodzina	Polska 2014/15 Kontakty	Polska 2014/15 Bliskość
Silne	16.7%	51.1%	52.2%	32.0%
Słabe	83.3%	48.9%	47.8%	68.0%

Stopa bezrobocia w powiatach zamieszkania respondentów

Model 1

- DV: 4 categories:

Method used	Frequency	Percent
Personal contacts	163	41,2
self-employed	18	5,6
direct	40	12,5
formal	98	30,7
Total	319	100

- Global significance of Independent Variables – LR test

Dependent variable: method used (4 categories)	LR Chisq	Df	Pr(>Chisq)
Local unemployment rate	10.6	3	0.014**
Size of residence	7.0	6	0.317
Status before current employment	12.5	9	0.189
Active job search	24.6	3	<0.001***
Age	29.4	21	0.105
Education	12.7	9	0.175

*** p<0.001

** p<0.01

* p<0.05

. p<0.1

Model 1

- Detailed significance of Unemployment Rate – Wald test

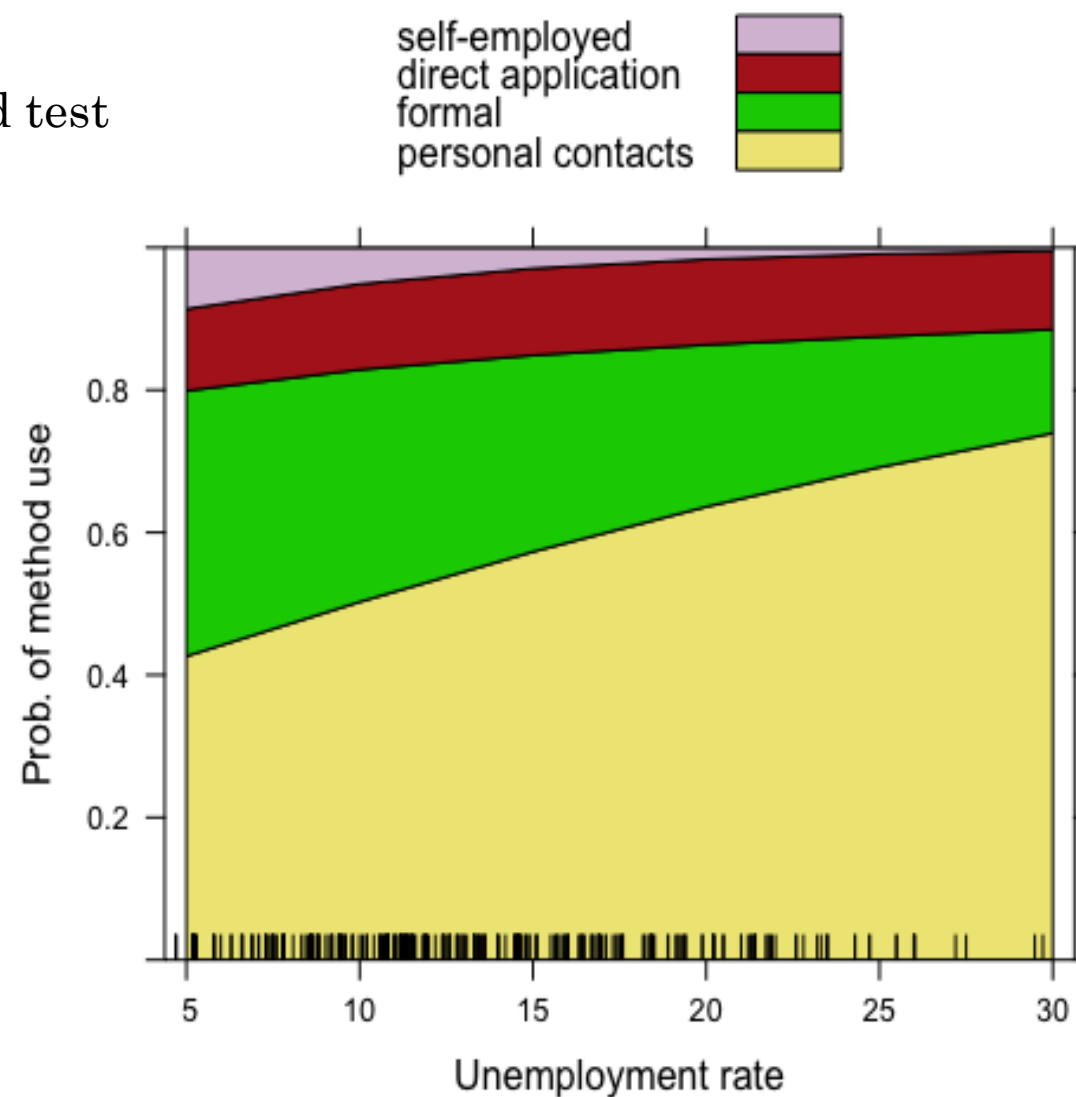
Regression coefficients of local unemployment rate according to model 1 (N=398).				
	b	z	P> z	exp(B)
Personal contacts vs formal means	0.06	2.3	0.021*	1.06
Personal contacts vs direct application	0.02	0.72	0.473	1.02
Personal contacts vs self-employment	0.14	2.49	0.013*	1.15
Formal means vs self-employment	0.08	1.37	0.170	1.08
Direct application vs formal means	0.04	0.98	0.325	1.04
Direct application vs self-employment	0.11	1.88	0.061.	1.12

b = raw coefficient

z = z-score for test of b=0

P>|z| = p-value for z-test

Hipoteza 1 potwierdzona.

Model 2

- DV: 5 categories:

Method used	Frequency	Percent
Personal contacts	163	41,2
self-employed	18	5,6
direct	40	12,5
formal	98	30,7
Total	319	100

Method used	Frequency	Percent
strong tie	59	18,5
weak tie	104	32,6
self-employed	18	5,6
direct	40	12,5
formal	98	30,7
Total	319	100

Model 2

- DV: 5 categories:

Method used	Frequency	Percent
strong tie	59	18,5
weak tie	104	32,6
self-employed	18	5,6
direct	40	12,5
formal	98	30,7
Total	319	100

- Global significance of Independent Variables – LR test

Dependent variable: method used (5 categories)	LR Chisq	Df	Pr(>Chisq)
Local unemployment rate	10,64	4	0,031*
Size of residence	9,59	8	0,295
Status before current employment	13,83	12	0,312
Active job search	25,81	4	<0,001***
Age	34,46	28	0,186
Education	13,78	12	0,315

Model 2

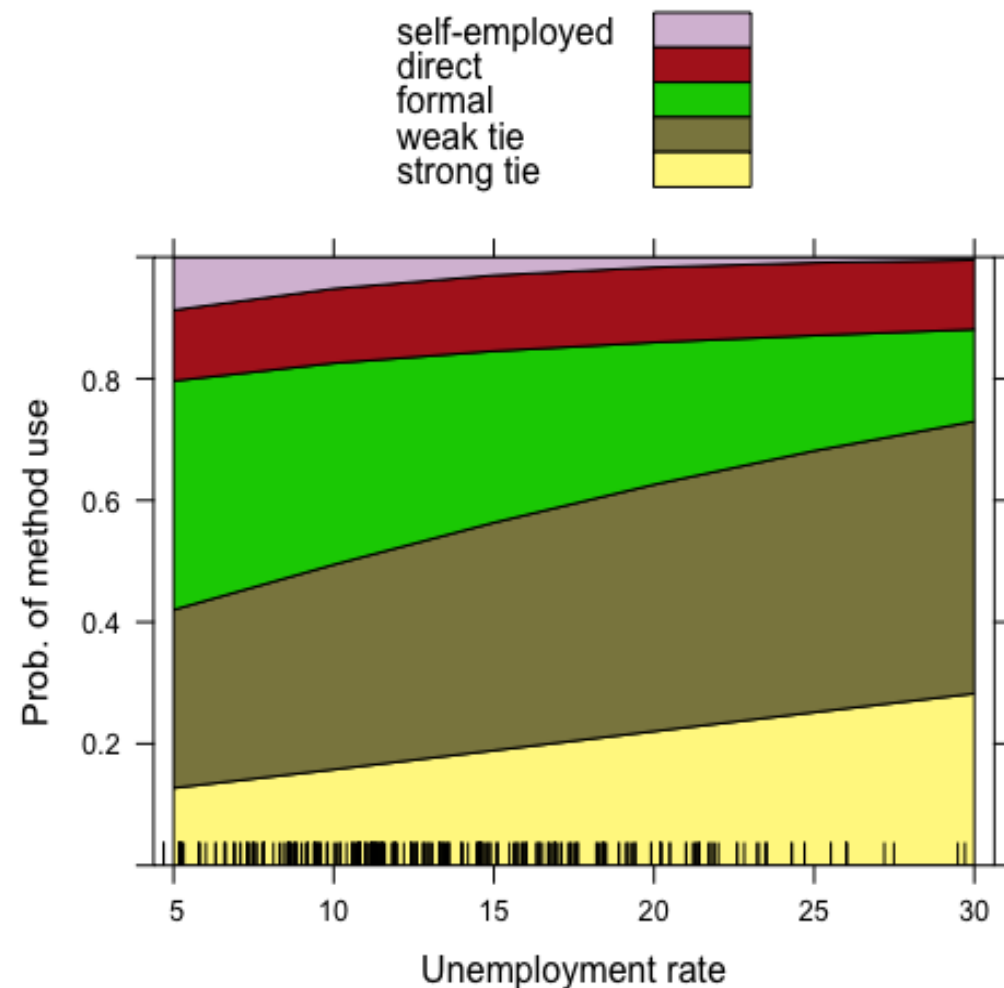
- Detailed significance of Unemployment Rate – Wald test

Regression coefficients of local unemployment rate according to model 2.				
	b	z	P> z	exp(B)
strong tie vs weak tie	0,01	0,49	0,624	1.015
strong tie vs formal	0,07	2,11	0,035*	1.071
strong tie vs direct	0,03	0,84	0,399	1.033
strong tie vs self-employed	0,15	2,49	0,013*	1.157
weak tie vs formal	0,05	1,9	0,058.	1.055
weak tie vs direct	0,02	0,51	0,608	1.018
weak tie vs self-employed	0,13	2,35	0,019*	1.140
formal vs self-employed	0,08	1,38	0,169	1.081
direct vs formal	0,04	0,98	0,328	1.036
direct vs self-employed	0,11	1,88	0,060.	1.120

b = raw coefficient

z = z-score for test of b=0

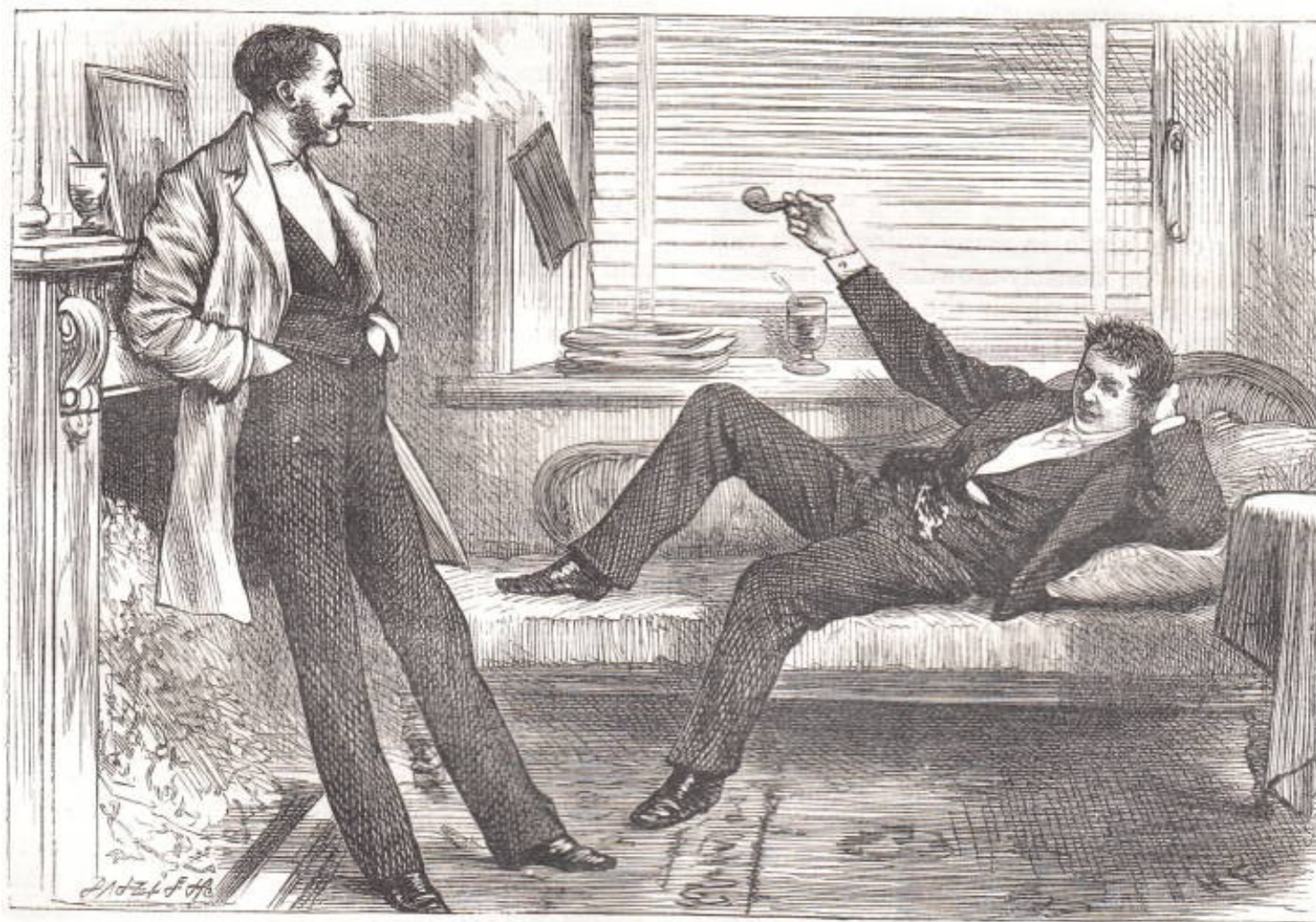
P>|z| = p-value for z-test

Hipoteza 2 odrzucona.

Wnioski

- Wzory pozyskiwania zatrudnienia w Polsce są podobne jak w innych krajach.
- Na lokalnych rynkach pracy o gorszych warunkach gospodarczych, zatrudnienie jest częściej pozyskiwane poprzez kontakty osobiste (H1 potwierdzona).
- Na lokalnych rynkach pracy o gorszych warunkach gospodarczych, zatrudnienie jest częściej pozyskiwane poprzez silne powiązania.
- Jednak, proporcja korzystających z silnych powiązań (względem korzystających ze słabych powiązań) pozostaje stała na lokalnych rynkach pracy o różnych warunkach gospodarczych (H2 sfalsyfikowana).
- Skoro zróżnicowanie sposobów pozyskiwania zatrudnienia zależy od warunków gospodarczych, pod znakiem zapytania postawić należy uogólnienia oraz porównania międzynarodowe oparte na próbach lokalnych oraz danych retrospektywnych.
- Przyszłe badania przy porównywaniu różnych układów instytucjonalnych powinny uwzględniać dane dotyczące warunków gospodarczych.

Uprzejmie
dziękujemy
za uwagę
szanownych
Państwa!

Badania zrealizowane dzięki dofinansowaniu Narodowego Centrum Nauki (DEC-2012/07/D/HS6/00977)

Informacje o badaniach dostępne na stronie: <http://mikolajpawlak.bio.uw.edu.pl/research/sociological-vacuum/>

Ilustracje do powieści Charlesa Dickensa *Cieężkie czasy* autorstwa Harry'ego Frencha, zeskanowane dla www.victorianweb.org przez Philipa V. Allingham